Poštnina plačana v gotovini

Cena 1 Din

Mariborski Večernik »JUTRA«

Leto V. (XII.), štev. 126 | Maribor, pondeljek 8. junija 1931

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon: Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelek „Jutra" v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Osma obletnica

poteka danes, kar je bil ubit veliki bolgarsk državnik Stambolijski. Ubili so ga makedonski pustolovci in demobilizirani oficirji dne 8. jun. 1923. Zakaj? Zato, ker je veliki vodja bolgarske kmetske stranke bil vnet propagator najožjega prijateljstva z Jugoslavijo in tesnih zvez Bolgarije z našo državo. Zato je naša dolžnost, da se moža danes zopet s kratkimi besedami spominjamo.

Že povodom anekcije Bosne in Hercegovine s strani Avstrije je Aleksander Stambolijski edini opozarjal Bolgare na nevarnost, ki jo je skrival v sebi ta akt tudi za Bolgarijo. V parlamentu je odločno povdarjal, da bo Bolgarija svojo avstrofilsko orijentacijo plačala s katastrofo. Ko je Avstrija napovedala Srbiji vojno, je bil Stambolijski že vodja močne stranke v parlamentu. Ko so Avstrijci stopili na srbska tla, je vstal v Sobranju Stambolijski in vzkliknil: Jaz želim zmago naših srbskih bratov! Hlapci Ferdinanda Koburžana so skočili na noge in ga psovali z izdajalcem in Srbinom, on pa je mirno odgovarjal:

— Nisem ne Srbin in ne Bolgar, jaz sem Jugoslovan!

Ko je kralj Ferdinand proti volji večine Bolgarov odločil, da Bolgarija stopi na stran centralnih sil, mu je Stambolijski pri avdijenci na dvoru dne 17. sept. 1915 izjavil:

— Ako popeljete Bolgarijo v vojno na strani centralnih sil, bote izgubili prestol, morda tudi glavo.

Vrgli so ga v ječo in obsodili na smrt. Smrtna kazen je bila spremenjena v dosmrtno ječo. Tri dolga leta je bolgarski narod krvavel na bojiščih, Stambolijski pa je ždel v ječi. Septembra 1918 se je bolgarska vojska zrušila, Stambolijski je bil pomiloščen in pozvan na dvor, Ferdinand je bil z njim sladko-ljubezniv. Po dveurnem razgovoru je kralj pristal na premirje, a že prihodnji hip se je skesal in prosil nemške divizije za pomoč. Tedaj se je Stambolijski postavil na čelo revolucijske armade in prisilil kralja k abdikaciji.

Ves narod, izčrpan in ubit od neuspehov, je takrat bil edin v želji, da Stambolijski vzame oblast v svoje roke. On se ni ustrašil odgovornosti. S protestom je podpisal za Bolgarijo res težko mirovno pogodbo v Nenillyju. Ubil je iz Moskve aranžirano komunistično revolucijo. 27. nov. 1919 je podpisal mirovno pogodbo v Parizu. Ko se je vrnil domu, je našel zopet nered: stavke in druge težave. Z železno roko je napravil red in rešil Bolgarijo pred boljševiško katastrofo, ki je je doživela Madžarska.

Zatem se je posvetil zunanje-političnim problemom: L. 1923 je sklenil sporazum glede vojne odškodnine, ki se mu je posrečilo jo znižati od 2,250,000.000 zlatih frankov na 550 milijonov zlatih frankov. Kmalu nato je podpisal niški sporazum z Jugoslavijo, prvi sporazum, ki je težil za stalnim in iskrenim mirom med obema slovanskima državama. Zlasti je hotel glede Makedonije ustvariti novo atmosfero.

To pa ni šlo v račun razun koburškim priganjačem, ki so imeli svoje stranke in svoje osebne in strankarske interese. Znašli so se vsi oni, ki so imeli interes na sovraštvu med Bolgari in Srbi, znašli so se in skovali zaroto, katere žrtev je postal Stambulijski in tisoči njegovih pristašev. Makedonstvujoči in njihovi plačani so uprizorili pokolje, kakoršnih ne pozna bolgarska zgodovina. Stara mržnja med Beogradom in Sofijo je zopet izbruhnila. Mesto podpihovalcev iz Dunaja so se pojavili podpihovalci iz Rima.

Toda ideja, za katero je padel Stambolijski, ideja sporazuma med obema slovanskima državama, ideja ujedinjenja vseh južnih Slovanov, z njim ni padla. Vedno močneje se pojavlja. In danes je že mnogo takratnih nasprotnikov Stambolijskegia prožetih od te ideje.

Znani italijanski državnik grof Sforza piše v svojih »Spominih sodobne Evrope«:

Po osmih letih je Stambolijski bolj živ kot kedaj poprej, in bo to v bodočnosti še bolj. Mržnja bo ugasnila, in južni Slovani bodo priznali Stambolijskega za predhodnika svojega edinstva.

Veliki praznik Slovenske Krajine

ODKRITJE SPOMENIKA PADLIM DOBROVOLJCEM. — SKOKOLSKI ZLET.

MURSKA SOBOTA, 8. junija. Včeraj smo se oddolžili spominu idealistov, ki so po končani svetovni vojni položili svoje življenje na oltar domovine za svobodo našega slovenskega Prekmurja. Konec vojne je pač ustavril našo novo državo in pa zasigural naših mej na severu in drugod. Trebalo je še novih žrtev in borb. Zemljelačni Madžar je stegnil svoje krempljе na naše Prekmurje. Takrat je pohitela kopica mladih ljudi, da ustavijo madžarsk naval in ubranijo slovensko zemljo. Podlegli so premoči. Dne 3. januarja 1919 je petero trupel ležalo na ulicah Murske Sobote, med njimi po en Dalmatinec, Istrijanec in Varaždinec.

Pred leti smo zbrali zemeljske ostanke teh narodnih mučenikov in jih položili v skupen grob. Da bi jim postavili dostojen spomenik, se je sestavil poseben odbor. Po enoletnem vztrajnem in požrtvovalnem delu je odbor svojo nalogo častno izvršil. Spomenik, velik in lep, delo kamnoseškega mojstra Močnika iz Murske Sobote, izdelan po načrtu gosp. profesorja Š č u k e, je prava dika mesta.

Včeraj dopoldne je bilo slovesno odkritje spomenika. Predstavniki oblasti ter narodnih in kulturnih društev, vojaštvo sokolske čete, oddelki požarnih bramb in šolska deca so do zadnjega kotička napolnili obsežno pokopališče, nepregledna množica občanov pa se je gnetla še daleč okrog.

Po žalostinki, ki jo je odigrala varaždinska vojaška godba, je predsednik pripravljalnega odbora odkril spomenik. Sledila je cela vrsta nagovorov. Okrožni inspektor gosp. dr. S c h a u b a c h je spregovoril kot zastopnik bana, minister dr. K u k o v e c za Narodno odbrano, nadalje so se javili k besedi komandant mesta in odposlanci sokolskih žup. Pevski zbor mariborske Glasbene Matice je zapel nekaj žalostink.

Popoldne se je vršil v krasnem mestnem parku, nekdaj last grofa Szápáryja, velik okrožni sokolski zlet.

Kljub nesigurnemu vremenu, se ga je udeležilo toliko občinstva, tudi kmetov, da bi si tak obisk tudi Maribor lahko štel v čast. Ves program je bil dobro naštudiran in skrbno pripravljen, ako še upoštevamo, da so nastopila tudi komaj pred desetimi meseci ustanovljena društva, je uspeh narodnostno impozanten.

Nj. veličanstvu kralju in gospodu ministrskemu predsedniku ste bili poslani udanostni odnosno pozdravni brzojavki.

Med sporedom je mešani zbor mariborske Glasbene Matice pod vodstvom g. prof. Mirka, zapel nekaj narodnih pesmi, ki jih je občinstvo z velikim navdušenjem sprejelo.

Po programu se je razvila prosta zabava, ki je trajala pozno v noč.

Slovenska umetniška razstava v Beogradu

BEOGRAD, 8. junija. V navzočnosti mnogoštevilnega občinstva je bila včeraj v paviljonu Cvete Zuzorič otvorjena razstava slovenskih umetnikov. Prisostvovala je elita umetniškega življenja ter mnogo odličnih osebnosti javnega življenja in diplomatskega zbora. Razstavo je otvoril predsednik Pen-kluba, bivši minister Grol. Časopisje je polno hvale za slovenske umetnike ter zlasti naglaša dela kiparja Lojzeta Dolinarja ter slikarjev Antona Gojmira, Kosa in Franca Pavlovca.

Krvavi politični spopadi v Nemčiji

BERLIN, 8. junija. Kot vsako nedeljo, je tudi včeraj tekla v Nemčiji kri, prelita pri obračunavanju med pristaši raznih političnih skupin. V Chemnitzu so priredili Hitlerjevci okrožni zbor, katerega so se udeležili poleg Hitlerja tudi razni bivši generali in princi. Ko je korakal oddelek Hitlerjevcev mimo neke komunistične knjigarne, so jih pričeli komunisti obmetavati s kamenjem. Narodni socijalisti so jurišali knjigarno, pri čemer se je odigrala prava bitka. Dva Hitlerjevca sta bila pri jurišu ustreljena, nad deset pa hudo ranjenih. Policiji se je posrečilo le z največjimi napori ločiti boreči se stranki ter aretirati 80 komunistov, pri katerih so našli razno orožje. Veliko komunistov pa je pobegnilo po strehah.

POVODNJI V MACEDONIJI.

ATENE, 8. junija. Vsled neprestanega deževja so nastale velike poplave v južnih in južnozapadnih predelih Macedonije. Škode so velike in jih cenijo na več milijonov. Tudi nekaj človeških žrtev je zaznamovati.

Obrtno gibanje v Mariboru.

Tekom meseca maja je bilo izbrisanih 25 obrtnih pravic, na novo pa so dobili obrtne pravice: Polajžer Ludvik, avtoizvošček, Meljska c. 43; Farič Karol, brivec, Slomškov trg 5; Črepinko Oton, trgovina z mešanim blagom, Meljska c. 2; Seiler Friderik, juvelir in trgovina z urami, srebrnino in zlatnino, Gosposka ulica; Beljan Anton, pečenje kostanjev, vogal Frankopanove in Jezdarske ulice; Krošl Štefanija, žaganje drv od hiše do hiše, Krekova ulica 4; Flere Fani, trgovina z mlekom, mlečnimi izdelki, kruhom, sadjem in sadnimi izdelki, Gosposka ul. 37; Boršič Franc, mesar in prekajevalec, Aleksandrova c. 53; Wolf Eliza, trgovina s papirjem pod imenom: Helena Paliege, nasl. Eliza Wolf, Gosposka ulica 10; Janeš Mirko, trgovina z manufakturnim, modnim, kratkim in pletenim blagom, Kralja Petra trg 9; Lotz Rudolf, trgovina s tehničnimi predmeti in poljedelskimi stroji, Jurčičeva ul. 5; Pelegeg Oton st., mesar, Glavni trg (stojnica).

Studenška nedelja,

posvečena sokolski misli, je kljub nestalnemu vremenu uspela zelo lepo. Narodno občinstvo iz Maribora ter bližnje in dalnje okolice je v velikem številu obiskalo prireditev, društva in čete mariborskega okrožja so bile polnoštevilno zastopane. Prireditev je končno vendarle privabila tudi del onega domačega občinstva, ki doslej ni zahajalo k narodnim prireditvam. To je vsekakor hvalevredno dejstvo, ki kaže, da sokolska misel napreduje.

Shell-pokal,

prehodno darilo za štafetni tek skozi Maribor, ki ga prireja 14. t. m. MOJLAS, je razstavljen v izložbenem oknu trgovine Paš, Slovenska ulica.

Domače črešnje na mariborskem trgu

so prodajali na sobotnem trgu po Din 5.— do Din 6.— liter. Kupcev je bilo mnogo.

Nesreče in nezgode.

V mariborsko bolnico so pripeljali 54letno posestnico Marijo Zupan iz Fale, ki je tako nesrečno manipulirala s šivalnim strojem, da ji je prebila šivanka desno roko. — 24letni posestnikov sin Gašper Kapun je padel pod voz in si poškodoval hudo levo nogo. — Z voza je padel 6letni posestnikov sinček Albert Plakolem in si pri padcu zlomil desno podkolenico. — Pri obiranju češenj pa je padel s črešnje 5letni Oskar Marko in si zlomil desno roko. Vsi ponesrečenci se zdravijo v bolnici. — Na šolskem izletu otrok iz Pivole pri Hočah v Maribor je 9letna Jožica Kolmaničeva padla tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo in so jo morali spraviti v bolnico. — Steklenico octove kisline mesto vina je v naglici zagrabil železničar Franc Pahernik, ko se je žejen vrnil domu, in jo izpil na dušek. Hipoma je padel v nezavest in so ga spravili v bolnico.

Na policiji

je zavladal pravi praznični mir. Kronika ne beleži nobenih posebnih slučajev. Izvršene so bile samo štiri aretacije, med njimi neke vesele deklice, ki se je v zadnjem hipu skujala in po sprejemu domenjenega zaslužka pustila svojega kavalirja na cedilu ter pobegnila skozi okno na cesto in od tam v klet nekega lokala. Vloženih je bilo tudi 24 prijav zaradi raznih prestopkov, med katerimi imajo večino kolesarji in vozniki, ki so vozili ponoči brez luči.

Kakšne utise odnašajo tujci iz Maribora

IZ RAZGOVORA Z UDELEŽENCI KONGRESA ZVEZE NABAVLJALNIH ZADRUG DRŽAVNIH USLUŽBENCEV.

Maribor ima letos izredno ugodno konjunkturo tujskega prometa. Ne mislimo tukaj na tujski promet z inozemstvom, ki doseže svoj višek šele meseca julija in avgusta in je pri nas še v povojih, ampak na tuzemski, ki je vsaj sedaj za nas še važnejši, ker zavzema večji obseg. Že tekom maja smo imeli v našem mestu par kongresov organizacij, ki so razširjene po vsej državi in so se jih udeležili zastopniki iz vseh njenih delov. Sedaj stojimo tik pred kongresom Udruženja narodnih železničarjev Jugoslavije, ki bode po številu udeležencev menda presegel vse druge. Meseca julija ima v Mariboru svoj kongres organizacija profesorjev. K nam pridejo zastopniki občinskih uslužbencev Slovenije. Imeli smo vinsko razstavo. Bližnja bodočnost morda nam prinese še kakšno drugo prireditev v večjem obsegu.

Danes ni več potrebno povdarjati, kolike važnosti za obstoj in razvoj po oblastih in uradih demontiranega Maribora je ravno dotok tujcev. Saj je to takorekoč njegovo življensko vprašanje. V našem interesu je torej, da pospešujemo vse, kar k nam privlači tujce. Na drugi strani pa se moramo izogniti vsemu, kar jih odbija. Zato je zanimivo in poučno, kakšne utise dobijo in kakšno sodbo izrekajo tujci o našem mestu.

Ob priliki zadnjega kongresa Saveza Nabavljalnih zadrug se je mudilo okrog 250 tujcev v Mariboru po tri, štiri do pet dni. Če računamo, da je vsak porabil samo 100 Din dnevno ter vzamemo povprečno, da se je mudil le 4 dni, so pustili v našem mestu približno 100.000 Din, kar se že dokaj pozna za naše majhne razmere.

Pa to le mimogrede.

Pisec teh vrstic je govoril z mnogimi udeleženci ter jih prosil, da povedo svoje utise — tudi neugodne —, ki so jih dobili v našem mestu. Njihova sodba je **bila zelo laskava.** Večina izmed njih je bila prvikrat v Mariboru ter ni mogla prehvaliti **silno ugodne lege mesta in okolice.** Zlasti zastopnike iz južnih krajev **je zadivilo naše zelenje in cvetje,** katerega pogrešajo doma prav občutno. Prehvaliti niso mogli dovolj **našega parka,** ki je takorekoč v sredini mesta in katerega ugodne lege in njegove lepote se Mariborčani često premalo zavedamo. Načuditi se niso mogli **krotkosti naših ptičic v parku,** ki so nekaterim sedale na ramena in kolena ter jih spravljale v nemalo zadrego, ker jim niso mogli ničesar nuditi. Prav ugoden utis je na nje napravila **snaga po mestnih ulicah, kakor tudi v lokalih.**

Mnogo jih je napravilo kratke izlete v okolico, s katerimi so bili prav zadovoljni. Naravnost presenetil pa jih je **Mariborski otok z modernim kopališčem,** dasi nekaterim ni šlo v glavo, da niso kopajoči se ločeni po spolu in starosti, katere razlike pa nimajo več novejša moderna kopališča.

Tudi **glede prijaznosti in uslužnosti mariborskega prebivalstva in njegove domačnosti napram njim** so se izražali pohvalno. Zelo laskava je bila njihova sodba zlasti o **Mariborčankah in njihovi svežosti, ker se** tako ne mažejo in barvajo, kakor v spodnjih krajih ter jim po večini še ne opletajo okrog meč takozvana »cifasta« krila.

Tudi prijatelji **dobre vinske kapljice** so prišli docela na svoj račun, dasi v splošnem ti ljudje ne konsumirajo toliko alkoholnih pijač, kakor mi.

S tem sem omenil vsaj v glavnem vse, kar je v našem mestu privlačnega za tujce in o čemur so se udeleženci kongresa izražali često v superlativih.

Da pa bo slika popolna, naj omenim tudi neugodne strani, ob katerih se tujec spodtika in ga dirnejo neprijetno.

Splošno so opazili, da se v Mariboru **še vedno precej in sicer docela po nepotrebnem švabčari.** Mislimo, da bi mariborski poslovni krogi to razvado prav lahko opustili vsaj takrat, kadar vedo, da so ti tujci naši nacijonalno zavedni ljudje. Ni pa izključeno, da nekateri uporabljajo ob takih prilikah namenoma nemščino, ker hočejo na ta način tudi tujcu dokazati, da je naš jugoslovanski Maribor še vedno — nemški. Ti »dokazi« pa so ob takih prilikah docela neumestni.

Po nekaterih restavracijah so udeleženci opazili, **da so bili preje in točnejše postreženi oni,** ki so zahtevali v nemškem jeziku. Mnoge je dokaj neprijetno dirnilo, da je bilo vodstvo postrežbe na zabavnem večeru pri Gambrinu docela in skoro izključno nemško. Bili so slučaji, da so nekateri ravno vsled tega predčasno odšli **drugam.**

Pri nekaterih drugovrstnih prenočiščih so se posamezniki pritožili ne morda radi nesnage in postrežbe, ampak radi **prevelike prijaznosti,** ki je že prešla v vsiljivost — ženskega spola.

Cene v splošnem niso bile pretirane bodisi glede prehrane, kakor tudi pri prenočiščih. Pač pa je bilo nekaj slučajev, ko se je tujce in njihovo bivanje v našem mestu **direktno izkoristilo** tudi v tem oziru. Zato bi bilo želeti ob takih prilikah, da bi gospodarji in gospodinje svoje uslužbenstvo bolje kontrolirali. Dasi tujci res ne gledajo ob sličnih priložnostih na vsako paro, vendar prav dobro vedo, kje in kedaj so bili opeharjeni, pa čeprav ne reagirajo na licu mesta.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Pondeljek, 8. junija. Zaprto.
Torek, 9. junija. Zaprto.
Sreda, 10. junija. Zaprto.
Četrtek, 11. junija ob 20. uri »Evangeljnik«, ab. A. Premijera.

Sprememba repertoarja! Radi obolelosti ge. Zamejič-Kovičeve se je morala letošnja premijera Kienzlove opere »Evangeljnik« odložiti na četrtek, 11. t. m. Opozarjamo na to melodijozno in dramatično opero, ki bo obenem zaključek letošnje glasbene sezone in ki se bo uprizorila s tremi gosti, go. Zamejič-Kovičevo ter gg. Neralićem in Jarcem. Pomnoženi orkester vodi dirigent Herzog, sodeluje s harfo g. Lukež. Režira Dj. Trbuhović.

Glasbena Matica v Ptuju

priredi v petek 12. junija ob 20. (8.) uri v lastni dvorani koncert, na katerem sodelujejo gdč. Mara Kabajeva (klavir), gg. Mirko Logar in Drago Hasl (gosli), g. Čenek Šedlbauer (čelo) ter moški zbor Glasbene Matice. Na sporedu so Dvořakova Sonatina op. 100 ter Bagatele op. 47., skladbe Kjuja, Glazunova ter Moszkovskega za čelo in Adamičevi, Devovi, Försterjevi, Mirkovi ter Savinovi zbori.

Prosvetni dan ZKD v Marenbergu

se je vršil včeraj dopoldne v dvorani tamošnjega Sokola pri Brudermanu. Dvorano so napolnili poslušalci, starejši in mladina, iz trga in okolice. Po otvoritvenem nagovoru predsednika ZKD g. **Spindlerja** je predaval g. strok. učitelj Ivan **Robnik** zanimivo o važnosti in potrebi izobrazbe in kulture za gospodarski in splošni napredek posameznika in naroda, g. dipl. agr. **Šiftar** pa o danes najbolj perečih problemih našega kmetskega gospodarstva. Ob splošnem zanimanju je bil tudi še predvajan zdravstveno-poučni film »Alkohol«. — V doglednem času se bo vršila za celi okraj konferenca prosvetnih delavcev iz okraja.

Samo 3 dni **Samo 3 dni**
Pondeljek — Torek — Sreda
!! LEO WALBERG !!
Velika kavarna **Velika kavarna**

Mariborski in dnevni drobiž

Učiteljstvo mariborskega in lenarškega šolskega sreza

se je zbralo v soboto 6. t. m. k prvemu skupnemu zborovanju in sicer na meji obeh srezov, namreč pri g. županu Šikerju pri Šmarjeti ob Pesnici. Udeležba je bila nepričakovano lepa, saj je štela čez 90 udeležencev, ki so bili sprejeti ob pokanju topičev na lepo okrašenem, novem gostilniškem vrtu g. Šikerja. Od 10. do 11. ure je najprej zborovalo vsako društvo zase in rešilo tako svoje tekoče društvene zadeve. Nato se je zunaj na vrtu vršilo skupno zborovanje obeh društev, katero je otvoril predsednik mariborskega sres. učit. društva g. Vauda Mirko. Prisrčno je pozdravil vse navzoče, zlasti še lenarško učiteljstvo, nadalje je izrazil v imenu g. župana in marjeških občanov radost, da lahko sprejmejo in pozdravijo v marješki občini voditelje in nositelje naše narodne prosvete in kulture; pozdravil je upokojenega šol. upr. g. Škerjanca in končno želel, naj potečejo urice snidenja v čim prijetnejšem, tovariškem razpoloženju. Za pozdrav se je zahvalil in pridružil željam otvoritelja predsednik lenarškega učiteljskega društva g. Franjo Golež. Sledilo je temeljito in zanimivo predavanje tov. Vomerja o gospodarskih ustanovah učiteljstva, zlasti o Učit. gosp. poslovalnici, ki mora in tudi bo osredotočila vsa gospodarska osamosvojitvena prizadevanja učiteljstva. Po skupnem, v vsakem oziru prvovrstnem kosilu se je razvilo prav prijetno družbovanje. Pismeno je poslal pozdrave po uradnih poslih zadržani, naš splošno čislani šol. nadzornik g. Iv. Tomažič. Ob 2. uri pa je zborovalce posetil učiteljstvu vedno iskreno naklonjeni sreski načelnik g. dr. Ipavic, ki je bil sprejet z gromkim ploskanjem ter je v vznešenih besedah odgovarjal na pozdrav predsednika g. Vauda, spominjajoč učiteljstvo, naj kljub vsem mnogim težavam ne klone, marveč ostane tudi vnaprej vir in pijonir narodne prosvete in se zlasti krčevito oprime od Njeg. Vel. našega ljubljenega kralja ustanovljene viteške organizacije — Sokola kraljevine Jugoslavije. Z več pesmicami je zborovalce zabaval učiteljski pevski zbor. Tovariši in tovarišice od blizu in daleč so se spoznali, imeli se toliko pogovoriti, si potožiti, pojasniti, zlasti v pogledu vedno naraščajočih bremen dela, ki ga marsikje že komaj zmagujejo. S ponositim prezirom so prešli preko bližnjih in oddaljenih očitkarjev, ki si drznejo, lastiti si pravico izjav, da učiteljstvo nič ne dela. Učiteljstvo priznava pač, da **nič ne dela — za svoj žep,** ampak za idealnejšo bodočnost mladine in domovine, ne more pa priznavati, da bi njegovo delo ocenjeval vsak »nepridiprav« po — bogvekakih svojih merilih in interesih. Zato učiteljstvo zdaj v svojem toliko oviranem izvenšolskem delu nujno rabi medsebojnih, čim tesnejših in tovariških zbližanj ter sličnih posetov in priznavalno navduševalnih besed, kot jih je ob tej priliki posnelo iz ust g. sres. načelnika, po kojega izvajanjih je bilo, je in bo tudi učiteljstvo ostalo najvernejši čuvar naše severne granice. Vsled dobrega razpoloženja in nerazveznega družbovanja so izostali nameravani izleti v Hrastovec i. dr. ter se zborovalci niso mogli ločiti do pol 5. ure popoldne. To zborovanje ostane vsem udeležencem, ki se ponovno zahvaljujejo gospé in gospodu Š. za točno, tečno, prvovrstno in ceneno postrežbo, še leta in leta v najlepšem spominu.

Matura na mariborskih srednjih šolah.

Na realni gimnaziji se letos še ne vrši matura, ker zavod še nima osmega razreda. Pač pa bo matura za one kandidate, ki so v l. 1930 bili odklonjeni na sedemrazredni realki za celo leto in ki jih je v celem pet, eden s tega in 4 z drugih zavodov. Ministrski odposlanec je g. dr. Miodrag Ibrovac, profesor na univerzi v Beogradu. — Na državni klasični gimnaziji se prične velika matura 11. t. m., ustmena 16. t. m. Kandidatov je 50, med njimi 6 ženskih. Ministrski odposlanec je inspektor ministrstva prosvete g. Ilija Lalević.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani prešel v domače roke.

Po poročilu iz Dunaja je bila podpisana pogodba med zastopniki dunajskega Kreditanstalta in zastopniki jugoslovenskih denarnih zavodov o prevzemu večinskega paketa delnic ljubljanskega Kreditnega zavoda. Delnice so bile kupljene po 200 Din komad in je pogodba že pravomočna. S tem prehaja v izključno domače roke eden največjih denarnih zavodov v Dravski banovini. Po asanaciji dunajskega Kreditanstalta z državno pomočjo je prešla večina delnic tega zavoda v roke avstrijskega finančnega ministrstva in avstrijske Narodne banke. Ker pa je imela Kreditanstalt večino delnic Ljubljanskega Kreditnega zavoda, ki ima ogromen upliv na razvoj naše domače industrije, je nastala nujna nacijonalna in državna potreba, da preide večinski paket delnic Kreditnega zavoda v domače roke. V ta namen je bila sestavljena skupina denarnih zavodov, ki je končno uspešno zaključila pogajanja. Na ta način so prišle v domače roke ne le samo Kreditni zavod, temveč tudi mnoga industrijska podjetja kot pivovarna Union v Ljubljani in tvornica za dušik v Rušah.

Poročil

se bo jutri 9. t. m. v Puščavi g. Srečko Mravljak, uradnik Ljubljanske kreditne banke v Mariboru, z gdčno Olgo Hauptmanovo, zasebno uradnico. Bilo srečno!

Matura na ženskih učiteljiščih v Mariboru.

Na državnem ženskem učiteljišču v Mariboru se je pričel pismeni diplomski izpit dne 1. junija. Ustni diplomski izpit bo trajal od 15. do 24. junija. Kandidatinj je 60.

Na zasebnem ženskem učiteljišču šolskih sester so se pričeli pismeni izpiti 2 junija in so že končani, praktični izpiti so se pričeli danes in bodo trajali s presledkom 2 dni do 13. t. m., ustni učiteljski diplomski izpit pa se začne 24. t. m. Vseh maturantk je 12.

Na obeh zavodih je zastopnik ministrstva prosvete g. direktor Jovan Jovanović iz Beograda.

Krožek mariborskega upokojenega učiteljstva

ima svoj mesečni sestanek v četrtek 11. t. m. na Pobrežju v gostilni Balonovega naslednika. Zberi se stara garda polnoštevilno!

Ne dražite psov!

K notici pod tem naslovom nam je sporočil g. F., da ni dražil . sa, ker se je peljal s kolesom, in da ga je pes kar na lepem oklal.

Učit. društvo za Maribor in bližnjo okolico

zboruje v sredo 10. t. m. ob 16. pri Balonu. — Odbor.

Dogoše pri Mariboru.

Prostovoljno gasilno društvo Dogoše pri Mariboru ima dne 14. julija 1931 tombolo pri Zupanu v Dogošah.

Srečke za I. razred 22. kola so prispele v upravo »Jutra« in »Večernika« v Mariboru, Aleksandrova c. 13.

Pralno čudo!

Peri s pralnim kompresorjem! Pralnih dni ni več, temveč samo še pralne ure! V 5 minutah je perilo snažno belo oprano.

Predavanja in poskusno pranje od torka 9. t. m. dalje dnevno ob 16. uri popoldne.

Samoprodaja: **I. GOVEDIČ, Prešernova ul. 19, Maribor.**

Nezgoda mladega kopalca.

V Dobrenju pri Pesnici so se dečki kopali. Med njimi je bil tudi 8letni posestnikov sin Viktor Žižek. Pogumno je stopil na most in po vzgledu mestnih kopalcev skočil na precej trdo sipino. Pri skoku si je zlomil levo roko. Prepeljali so ga v bolnico.

Drzna tatvina kolesa.

Iz veže hiše Koroška cesta št. 20 je odpeljal neki prijatelj tujih koles Štefanu Štrausu dvokolo, vredno nad Din 1000.—. Kolo je sicer izginilo v noč, a storilcu so že na sledu.

Sokolski zlet mariborskega okrožja

dne 7. junija v Studencih pri Mariboru se je vršil kljub neugodnemu vremenu po programu. Dopoldne so se vršile na letnem telovadišču studenškega sokolskega društva skušnje, popoldan ob 14. uri pa se je razvila od Sokolskega doma skozi Studence povorka, ki je odgovarjala (izvzemši število članov v slavnostnih krojih) nekdanjim povorkam ob župnih zletih. Za 2 praporoma je korakalo 60 članov v krojih, 96 članic, 120 naraščajnic, 72 naraščajnikov, 196 članov v civilnih oblekah, 26 četašev, 76 moške in 52 ženske dece, skupaj 701 sokolskih pripadnikov. Telovadni nastop, ki se je pričel sicer s četrturno zamudo, je vobče zadovoljil; sicer bi lahko bilo mnogokaj bolje, toda br. okrožni načelnik Ferš ter sestra okrožna načelnica Jugova moreta biti kljub temu zadovoljna z rezultatom zleta, kajti nastopilo je točno 699 oseb. Najboljša točka sporeda, ki je obsegala 9 točk, so bile 3 izdatne gimnastične kompozicije br. župnega pnč. Hočevarja, ki jih je izvajala dvanajstorica članov iz Studencev. Izmed prostih vaj, določenih za vsesokolski zlet v Pragi, so bile najbolje izvedbe moškega naraščaja (104 po številu), nekoliko so zaostajali člani (163), pri katerih bi bilo na mestu nekoliko izločitev; (ne glejmo le na kvantiteto, nego tudi na kvaliteto!). Isto velja tudi za članice (107) ter za ženski naraščaj (124); da je ravnanje splošno slaba stran nastopajočih, je znano, a kritje bi moglo biti zato mnogo bolje! Dosti dobro so se odrezali pripadniki sokolskih čet, le njihovo število (18) nas ne more zadovoljiti; župni zlet dne 29. t. m. mora pokazati moč Sokolstva na kmetih v pravilnejši luči! Jako posrečena sta bila tudi nastopa sokolske dece studenške in sicer ženske (47) s 5 preprostimi vajicami, izvajanimi na pesmi, ter tekmami v prenašanju žoge, in pa moške (70), ki je prikazala več raznoterosti in pa življenje krog tabornega ognja. Vtis je napravilo posebno dvignjenje jugoslov. trobojnice ob petju pesmi »Le naprej...«. Končno še naj omenimo kot zadnjo točko orodno telovadbo, pri kateri je nastopilo 7 vrst (54 telovadečih oseb); vse si niso bile enake, zlasti ena je razočarala s svojo očitno nedisciplino. — Ako še pripomnimo, da sta pozdravila udeležence zleta, tako sokolske kakor ostalo občinstvo, br. društveni starosta Hren ter I. župni podstarosta, smo podali letimično sliko te prireditve, ki je — kljub zopetni odsotnosti vojaških krogov, katera postaja dozdevno za Maribor tipična, — zapustila na številno (plačajoče in pa tudi izven telovadišča stoječe zastonjkarsko) studenško občinstvo globok vtis. Upamo, da se je končno zasvitalo tudi v Studencih! A. J.

Sokolsko društvo Sv. Anton v Slov. gor.

Na Telovo smo videli nastop enega najmlajših društev, antonskega Sokola. Sami so nastopili z vsemi oddelki z zadovoljivim uspehom. Prišla so najbližja sokolska društva in čete ter pripomogla s svojim sodelovanjem k res lepemu moralnemu in zadovoljivemu materijalnemu uspehu. Pričakovali smo večje sokolske zavednosti, ker enake so dolžnosti za vse. Bodite naklonjeni mladim društvom in ne zapostavljajte njihovega truda, ker s tem bodete krepili sokolsko ideo. Zdravo!

Za danes sklicana izredna seja odbora Sokolskega društva Maribor-matica

odpade in se vrši v četrtek 11. t. m ob 20. uri v društveni sobi. Zdravo!

Prednjaški zbor Sokola-matica

ima dne 9. t. m. ob 20. uri svojo redno sejo. Statistične podatke nastopajočih in telovadnega obiska naj prednjaki prineso s seboj.

Nov sokolski prapor

razvije ob priliki svojega župnega zleta dne 29. t. m. Sokolska župa Maribor. Ob tej priliki bo tudi naraščaj-zmagovalec dobil prehodno darilo: potovalni prapor. Bratje naraščajniki ter sestre naraščajnice, napnite vse sile in moči, da si priborite bojno trofejo!

Iz češkega Sokolstva.

»Věstníka Sokolskega« 22. številka od 28. maja prinaša na uvodnem mestu poslanici novega načelnika ČOS, br. Agathona Hellerja, ter nove načelnice ČOS, s. Marije Provaznikove. Oba se spominjata svetlih in slavnih tradicij, katere nastopata, ter želita in obljubljata voditi v istem pravcu češkoslov. Sokolstvo do vedno novih uspehov. — Ista številka prinaša tudi slike novega predsedstva ČOS ter znamenitih osebnosti, ki so se izločile ob priliki zadnjih volitev iz predsedstva. — Ekspedicija čsl. Sokolstva k »zletu na Jadranu« odpotuje iz Prage 21. junija zvečer. Maribor bo torej pasirala po takem po vsej priliki 22. junija popoldan ter opozarjamo že danes na to, da mora biti sprejem na našem ozemlju čim prisrčnejši in čim bolj — praktičen!! Za končnoveljavno ureditev Strahovskih Lomov, kjer se bo vršil prihodnje leto vsesokolski zlet, in za kojih provizorne ureditve ob priliki raznih zletov in kongresov so doslej izdale razne korporacije že 30 milijonov Kč (od tega ČOS 9 milijonov), je votirala vlada ČSR 7 milijonov Kč. — V stremljenju, da zvišajo sokolsko tekmovalnost, so moravsko-slezske sokolske župe sklenile prirediti letos skupno velike tekme. Tekme so razdeljene v nižjo, srednjo ter višjo stopnjo. Tekme za nižjo in srednjo stopnjo se bodo vršile v posameznih župah, za višjo stopnjo pa 6. in 7. junija na sokolskem telovadišču v Brnu. Lahkoatletske tekme bodo 12. in 13. septembra v Prostějovu, tekme v plavanju pa 6. septembra v Mor. Ostravi. Tekme v igrah se posebej ne bodo vršile, ker so itak predpisane že po ČOS za vso republiko. — Tudi naraščaj moravsko-slezskih žup bo tekmoval letos že četrtič!) dne 20. septembra v Brnu v lahkoatletskem peteroboju. Taka tedaj je na Moravi in v Slezsku priprava na Tyršev 100-letnico. Posnemajmo! A. J.

Savez Slovanskega Sokolstva v Ameriki.

Letos dne 11. aprila so se sestali v Chicagu zastopniki čsl., jugosl. in poljskega Sokolstva v Ameriki. Ob tej priliki je bil ustanovljen SSS v Ameriki, kateremu stoje na čelu bratje Dr. T. A. Starzynski (Poljak) kot starosta, J. Zeman (Čsl.) ter B. N. Milošević (Jsl.) kot podstarosti, Fr. Oslislo (Čsl.) kot tajnik, J. Jelínek (Čsl.) kot načelnik in S. Kołodziejczyk (Poljak) ter J. N. Bazdarić (Jsl.) kot podnačelnika. Kot najbližji nalogi si je amerikanski SSS stavil za prihodnje leto polet amerikanskega Sokolstva na vsesokolski zlet v Prago, za l. 1933. pa nastop amerikanskega Sokolstva v Chicagu ob priliki tamošnje svetovne razstave. Ta nastop bo sicer samostojno podjetje amerikanskih češkoslovaških Sokolov, toda ob sodelovanju in soudeležbi poljskega ter jugoslovanskega Sokolstva. Prvi amerikanski vsesokolski zlet je projektiran za l. 1935. A. J.

Delavnica ponarejenih novčanic v zaporu

Pred leti je bilo na Turškem vse mogoče, kar je že ugotovil starosta slovenskih novinarjev oče Vodnik. Po Kemalovi revoluciji se je na Turškem marsikaj spremenilo. Vendar pa je ostalo med Turki še vedno nekaj smisla za romantiko. Prav posebno pa še med svetom, ki ima večkrat posla z zakoni. Tako je zvedela carigrajska policija, ki je že mesece iskala skrivališče ponarejevalcev denarja po vseh mogočih in nemogočih kotih, da je to — v prostorih velike carigrajske kaznilnice. Novčanice je ponarejal v svoji celici neki kaznjenec Elias, ki je baje v tem poslu nenadkriljiv mojster. Razpečal je že nad 10.000 turških lir in bil baš na delu, ko so ga policijski organi znova aretirali v sami jetniški celici. Sedaj bo prepeljan v Bruso, kjer se bo moral zagovarjati zaradi ponarejanja denarja, dočim je sedel sedaj zavoljo posilstva neke osemletne deklice.

Sportna nedelja

LAHKOATLETSKI MITING SK RAPIDA.

Na svojem igrišču je včeraj dopoldne priredil SK Rapid prvi letošnji lahkoatletski miting, ki je v vsakem oziru prav dobro uspel. Kljub deževnemu vremenu je bil obisk občinstva zadovoljiv. Nastopilo je skupaj okoli 40 lahkoatletov, ki so dosegli v posameznih disciplinah sledeče rezultate:

Tek 3000 m: 1. Podpečan (Železničar) 9:45, 2. Štraub (Žel.), 3. Tinta (ISSK Maribor).

Met krogle: 1. Rak (Žel.) 10.73, 2. Gala (ISSK Mar.), 3. Stropnik (Žel.).

Semifinale 100 m: 1. Stropnik (Žel.), 2. Mesarec (Rapid), 3. Venuti (ISSK Mar.).

Tek 800 m: 1. Hofer (Rapid) 2.08, 2. Jeglič (R), 3. Rak II (Žel.).

Met kopja: 1. Ogrizek (R) 42.59 m, 2. Koren (ISSK Mar.) 42.17 m, 3. Bertoncelj (ISSK Mar.) 37.80 m.

Finale 100 m: 1. Stropnik (Žel.) 11.9, 2. Mesarec (R), 3. Venuti (ISSK Mar.).

Tek 400 m: 1. Gutmajer (R) 58 sek., 2. Rak II (Žel.), 3. Rak I (Žel.).

Met diska: 1. Gala (ISSK Mar.) 33.03 m, 2. Wagner (Žel.) 30 m, 3. Štefin (Maraton) 29.90 m.

Predtek 200 m: 1. Mesarec (R), 2. Venuti (ISSK Mar.), 3. Koren (ISSK Mar.), 4. Mühleisen (R).

Skok v daljavo: 1. Koren (ISSK Mar.) 5.83 m. 2. Monderer (R) 5.55 m, 3. Stropnik (Žel.) 5.51 m.

Finale 200 m: 1. Mühleisen (R) 25 sek., 2. Mesarec (R), 3. Venuti (ISSK Mar.).

Skok v višino: 1. Gutmajer (R) 1.55 m, 2. Koren (ISSK Mar.) 1.55 m, 3. Smrdeli (Maraton) 1.50.

Štafeta 4 krat 100 m: 1. Rapid (Jeglič, Monderer, Mesarec, Mühleisen) 50 sek., 2. SSK Maraton (Ferenčak, Berce, Greif, Lukan) 50.3, 3. SK Železničar.

Končni placement je naslednji: SK Rapid 49 točk. SK Železničar 30, ISSK Maribor 23, SSK Maraton 8 točk.

Organizacija prireditve je bila v izkušenih rokah gg. dr. Jettmarja, Berganta, Amona in Fišerja in je poslovala brezhibno.

Mednarodni rokoborbe,

ki jih prireja ISSK Maribor dnevno na verandi pivovarne »Union«, nudijo številnemu občinstvu prvovrsten sport. Prvi večer, v soboto, so nastopili sicer samo štirje atleti, ker so ostali imeli težkoče s potnimi listi; vendar je bilo opaziti, da bo boj letos izredno napet. Kot prva sta nastopila od lani dobro poznani prvak Ogerske, izvrstni tehničar **Bognar** proti Nizozemcu **van de Borgu;** napeta borba je po 25 minutah ostala neodločena. Drugo srečanje med lanskoletnim zmagovalcem konkurence, simpatičnim bolgarskim mojstrom **Belićem** in orjakom Sedmograške **Čontasem** ni v 25 min. prineslo odločitve. Tretji par sta tvorila **van de Borg** in **Čontas;** tokrat je imel Sedmogračan srečo; po precej razburljivi borbi je premagal izredno mirnega Holandca v 8. minuti.

V nedeljo je bilo zbranih že 7 atletov. Borili so se sledeči pari: **1. Belić (Bolgarska):Pečasku (Rumunija)** v 25 min. neodločeno, **2. van de Borg (Nizozemska):Fritzu Frank (Saksonska),** okretnejši Saksonec je v 22. min. zasluženo zmagal. **3. Franc Orzsowsky (Poljska): Bognar (Ogerska)** v 25. min. neodločeno. V tem boju je prišla do veljave tehnična izvežbanost Bognara; nasprotnika, ki je kolos, težak ca. 110 kg, je metal preko ramen kot igračko, seveda mu je za zmago manjkala moč.

Danes so izžrebani sledeči nasprotniki: 1. Pečasku (Rumunija):Frank Fritz (Saksonska), 2. Orzsowsky (Poljska): van de Borg (Nizozemska), 3. Čontas (Sedmograška):Bognar (Madžarska).

Borbe prično ob 20.30 na verandi pivovarne »Union«.

SK Železničar:SK Svoboda 5:0 (2:0).

Na igrišču SK Železničarja se je včeraj odigrala prijateljska tekma SK Železničar:SK Svoboda. Igra je bila v vseh fazah zelo živahna in v marsičem boljša od tekme Svoboda (Ljubljana):Železničar v četrtek. Svobodaši so bili silno požrtvovalni, proti močnemu nasprotniku so imeli težko stališče, vendar pa je dosežen rezultat prav časten. Sodil je g. Bergant objektivno.

Tekmovanje za mladinski pokal MOLNP

SK Železničar:SK Rapid 10:0 (6:0).

Zadnja mladinska prvenstvena tekma SK Železničar:SK Rapid je prinesla Železničarjem visoko zmago v razmerju 10:0. Rezultat odgovarja poteku igre. Sodil je g. Nemec. S to zmago si je SK Železničar petič priboril mladinski pokal Medklubskega odbora. Na drugem mestu se je plasiral ISSK Maribor, na tretjem pa SK Rapid.

SK Rapid rez.:ISSK Maribor rez. 3:1.

Na igrišču ISSK Maribora se je včeraj dopoldne odigrala prijateljska tekma med rezervami Rapida in ISSK Maribora. Končala je z zmago Rapida v razmerju 3:1.

Tekmovanje za nogometno državno prvenstvo.

Ljubljana: Concordia (Zagreb):ASK Primorje 2:0 (1:0).

Zagreb: Gradjanski:Hašk 1:0 (1:0).

Split: Hajduk:Ilirija 14:0 (5:0)!!

Beograd: BSK:Jugoslavija 3:0 (1:0).

Osijek: Gradjanski (Osijek):Pančevački SK 7:2 (2:0).

Vel. Bečkerek: Obilič:Slavija (Osijek) 3:2 (2:1).

Ostale nogometne tekme.

Celje: Atletik SK:SK Amater (Trbovlje) 5:3 (3:1). Prva tekma za prvenstvo LNP.

Gradec: Prvenstvena tekma Sturm: GAK 5:2.

Dunaj: Admira:WAC 5:2 (1:1), Rapid: Sportklub 6:4 (4:1), Vienna:Austria 4:1 (2:0). Vienna je prvak Avstrije za leto 1931.

Hamburg: Hungaria (Budimpešta): Hamburger SK 2:2.

Kolesarstvo.

Motokolesarski klub »Ilirija« je včeraj priredil distančno dirko na krožni progi Grosuplje—Krka—Stična—Višnja gora. Juniorska skupina je vozila na 72 km, seniorska skupina pa na 152 km. Startalo je preko 30 dirkačev mariborskega, ljubljanskega in triglavskega podsaveza.

Doseženi rezultati so sledeči:

Juniorji: 1. Grabec (Primorje) 2:14:51, 2. Gregorič (Disk) 2:16:23, 3. Juh (Ilirija) 2:16:23. Časovna priznanja so dosegli: Lah Ivan (Edelweiss, Maribor) 2:22:41, Sušnik (Zagorje) 2:22:52, Močnik (Disk) 2:27:24.

Senorji: 1. Abulnar (Ilirija) 5:12:21⅘, 2. Prodan (Primorje) 5:12:21⅘, 3. Žgur (Primorje) 5:12:22⅘, 4. Poličar (Jesenice), 5. Oblak (Ljubljana), 6. Faninger (Poštela, Maribor) 5:12:53⅕.

TENIS.

SK Rapid:SK Celje 9:0.

V Celju bi se moral včeraj vršiti semifinale za prvenstvo Jugoslavije v slovenski ligi. SK Celje pa ni nastopil in je prepustil zmago par forfait Rapidu. Vršil se je prijateljski match, ki je končal sledeče: Leyrer:Toplak 6:3, 4:6, 6:4; Hitzl:Kopušar 6:3, 6:4; Holzinger: Bleiweiss 6:2, 1:6, 6:3; dr. Blanke:Šarnbek 6:2, 6:2.

Darilo za najhitrejšega plavača o priliki letošnjih podsaveznih prvenstvenih plavalnih tekmovanj v Mariboru na Mariborskem otoku.

G. Majdič Jože, restavrater »Grajske kleti« in restavracije v kopališču na Mariborskem otoku v Mariboru, se je ponovno izkazal kot velik prijatelj in sportni mecen, ko je daroval krasno trofejo — pokal — za najhitrejšega plavača o priliki plavalnih prvenstvenih tekmovanj, ki se vrše v drugi polovici meseca julija v Mariboru, v krasnem mestnem kopališču na Mariborskem otoku. Prvi darovalec krasnega prehodnega darila za prvenstvena plavalna tekmovanja pred dolgimi leti je bil odbor Jadranske Straže v Ljubljani. G. Majdič je s tem darilom pokazal, da mu je razvoj plavalnega sporta v Dravski banovini zelo pri srcu, radi česar mu je vsa sportna javnost hvaležna, in želi, da bi med našimi prijatelji plavalnega sporta našel še mnogo posnemalcev.

M. Zevnec:

V senci jezuita

Zgodovinski roman. 126

Ko se je Monklar vzdramil iz svoje nezavesti, je videl, da sedi na naslanjaču v svojem kabinetu.

Bleda luč je prihajala skozi okna.

Potegnil si je z rokami po čelu; pri srcu mu je bilo, kakor da se drami iz strašnega, morečega sna...

Da, saj ne more biti drugače!

Ciganka... pot v ječo... pogovor z Lantnejem... Lojolov prihod, vse to so bile zgolj sanje, strašne sanje!...

Zaspal je bil ob svoji delavni mizi.

Oči so mu padle ob započeto delo:

»Sir, čast mi je poročati Vašemu Veličanstvu podrobnosti o vsem, kar je spremljalo muko in smrt Štefana Doleta in zato prosim...«

To je bilo vse, kar je napisal iz svojega poročila.

Naslonil je glavo v dlani in oba komolca na mizo.

Ogenj je ugašal v kaminu.

Monklarja je stresel mraz.

Toda ni se menil za to.

»Vrag vedi,« je mrmral, gubaje obrvi od napetega premišljevanja, »menda vendar nisem nor?... Saj imam še svojo pamet — ali ne?... Tole je moja miza... to je poročilo, ki sem ga pričel... tudi stavek vidim, ki sem ga hotel napisati... lahko bi ga končal kar zdajle... pamet mi je svetla, da nikoli tako... Kaj se mi je zgodilo?...«

Ves je odrevenel v napetosti svojega duha.

Zdelo se mu je, da se mu zruši zidovje njegovega dvorca na glavo, ako le gane z roko...

In nadaljeval je svoj žalostni samogovor:

»Vse lepo po vrsti... ne dajmo zabloditi razumu... Zadela me je neizmerna nesreča.. vem to... poznam... že dvakrat me je popadla tista strášna tesnoba v grlu, neznosna praznota v želodcu in občutek, kakor da mi stiska srce železna roka... Vem!... Prvikrat, ko mi je bilo ukradeno dete... drugikrat, ko je umrla ona v mojem naročju... Kje je nesreča? Kakšna katastrofa se je približal zopet, da me udari?... Poizkusimo si obnoviti vse dogodke te noči... Da: včeraj je prišel prečastiti Lojola... on, ki je zdaj moj gospodar... moj gospodar bolj od kralja samega (dolg trepet ga je izpreletel ob tej besedi)... Rekel je, da hoče pred usmrčenjem še iti k jetniku in ga izprašati... Katerega jetnika... (Vkljub silnemu naporu ni mogel Monklar izgovoriti imena, ki mu je bilo na ustnicah)... Res je tako... Nato sem obedoval... dajal sem povelja... prišel sem semkaj, v svoj kabinet... hotel sem delati, a nisem mogel... zakaj ne?... Ah, da! Zaradi tiste Ciganke, ki je stala pred dvorčevimi vrati... ali sem spal? Ali sem premišljal? Spominjam se, da me je vznemirjala čudna zmedenost duha... cigankino vedenje je bilo v mojih mislih, ki sem se jim moral čuditi... In nato... spominjam se, bilo je ob štirih zjutraj... da, da... sem šel v ječo... šel sem dol!... In videl sem ga... njega... govoril sem z njim!...

Te poslednje besede so raztrgale pajčolan, ki je bil legel na Monklarjevo dušo, do kraja.

Planil je pokonci s strašnim krikom, ki se je končal v prosečem ihtenju:

»Dete moje!... vrnite mi moje dete! Milost, gospoda... on je moj sin!...«

»Upornik je!« mu je odgovoril osoren glas.

Monklar se je okrenil.

V kotu svojega kabineta je zagledal Lojolo; stal je s prekrižanimi rokami, ves mrkel v svoji meniški obleki, in srpel nanj s pogledom, od katerega se mu je mahoma zavrtelo v možganih.

»Vi!« je zarenčal veliki profos in storil dva koraka proti menihu.

»Jaz, grof De Monklar!«

»Vi... vi ste krvolok, ki mi trga srce iz prsi! Vi mi hočete ugrabiti sina! Vi, tiger brez usmiljenja! Slepar prokleti, sovražil sem vas že od prvega trenotka! In vendar sem se sklanjal pred vami, tresoč se in preplašen od vaše strašne mogočnosti!... Vi, menih... Tako! Zdaj si pogledava oko v oko...«

»Kar smilite se mi,« je dejal Lojola počasi.

Monklar pa je korakal proti njemu.

»Še enkorak, pa vas dam prijeti in vas vržem v globino ene izmed vaših ječ; in upanje, da vidite še katerikrat svojega sina, bo izgubljeno na veke...«

Monklar se je ustavil.

Kolena so vztrepetala, roke so se mu sklenile, oči so ga spekle od vročih solz, ki so se usule potokoma, in njegov glas, šibak in jecljajoč kakor glas tepenega otroka, je zastokal:

»Ne prečastiti oče... oprostite! Oh, recite mi vsaj to, da smem upati, da ga še vidim! Recite mi, da ne bo umrl!...«

»Najprej ubogajte!« je kriknil menih. »Sedite! (Monklar je storil po njegovem ukazu). Tako, in zdaj vedite več reči, ki vas morajo zanimati: pred vsem to, da stoji za vsakimi vrati te sobe deset oboroženih stražnikov, ki prihite na moj prvi klic... Ali ste me pripravljeni poslušati, ne da poizkusite kako nasilje, ki vam ne bi moglo koristiti?«

»Da, oče,« je jeknil Monklar.

»Dobro. Zdaj vedite tudi, da sem pokazal poveljniku vaših stražarjev papir, ki ste mi ga izvolili dati tisti dan, ko ste se vpisali v naš red.«

Monklar je vztrepetal.

»Kakor veste, je ta papir opremljen z vašim podpisom in pečatom ter ukazuje vsakemu stražniku, orožniku in ječarju vsake ječe in vobče slehernemu služabniku vaše sile, pokoravati se mi v kakršnemkoli položaju, v vsem, karkoli mu ukažem, in to pod smrtno kaznijo.«

Ves uničen je zrl veliki profos na meniha, kakor zro nekatere ptice nepremično na kačo, ki jih je priklenila s svojim demonskim pogledom.

Lojola pa je nadaljeval silno mirno:

»Opominjam vas tudi — zaradi boljšega spomina — da ste se obvezali družbi Jezusovi s posebno pismeno izjavo, istotako opremljeno z vašim podpisom in pečatom, s katero prisegate velikemu gospodarju in vrhovnemu mojstru družbe popolno pokorščino brez pretresanja v besedi ali v mislih, tudi napram svojim prijateljem in, če je treba, zoper nje, zoper lastno rodbino, zoper deželo in zoper kralja! Zadoščalo bi mi torej izročiti Vas vašim lastnim stražnikom, da naj vas čuvajo v ječi, kakor sledi iz vašega lastnega povelja, ter poslati obenem kralju obveznico, v kateri mi prisegate, da izdate njegove koristi, ako bi to zahteval prid in blagor naše družbe. Odločitev, ali naj to storim ali ne, polagam v vaše lastne roke.«

»Dobro!« je zarohnel veliki profos. »Le migaj z ramami, kolikor hočeš; nič te ne reši pogina. Sovražim te, sovražim tvojo vero! Tvojega Boga sovražim, tvojo peklensko družbo in tvoje satanske nauke! Vse, kar more biti na svetu strašnega in zavrženega v zlorabi moči, predstavljaš ti v mojih očeh. Ah, ti mi hočeš umoriti sina! Dobro; izvej, česa je zmožen oče v svojem obupu!«

Lojola je začutil, da je izgubljen.

Monklar je stopal proti njemu.

Bil je videti ves besen in blazen.

Poizkusil je še en napor.

»Opozarjam vas,« je dejal, »da ako me čez eno uro ni ven, odjaha jezdec, ki mu je poverjeno, izročiti kralju vašo obveznico, s katero ste mi obljubili, da hočete vedno vohuniti za njim in ga celo izdati, ako bo treba.«

»Ti si norec!« je kriknil Monklar. »Ali misliš, da mi je kaj, ako me obesijo ali mi odsekajo glavo — samo, da je rešen moj sin! Ti menihi so zares smešni ljudje! Bedaki, ki menite, da je vse dovoljeno, in si izmišljate vedno nove muke za očetovska srca! Vi mislite, da ne trpimo dovolj zaradi vas! Vam se zdi, da niste prelili še dovolj krvi, nagrmadili dovolj sleparije in nakopičili dovolj pogube! In zato hočete vdreti z živo silo v vest človekovo in zastrupiti v njej vir vsakaterega veselja! Vseh src se hočete polastiti, da jih strete in zmeljete v strašnem mlinu svojega trinoštva. In s kakšnim namenom? Kakšna je vaša satanska nakana? Ta, da bi vzpostavili ne vem kakšno nevidno oblast, pred katero naj bi se tresel ves svet! Počakaj, pošast, le čakaj! Kljub vsemu hočem osvoboditi zemljo sramote, da hodiš po njej! In da bi storil vsak tako, kadarkoli najde meniha na svoji poti! Nikar naj ne trati časa s tem, da bi se prepiral, dokazoval mu in se pričkal z njim. Zdrobi naj ga brez usmiljenja, kakor zdrobim jaz tebe!«

Med temi besedami, ki jih niti ni poslušal, je bil zbral Lojola vso gospodovalno silo svoje volje in vso iznajdljivost svoje domišljije.

V trenotku, ko je hotel Monklar navaliti nanj, se je zasvetil na menihovem obrazu smehljaj zmagoslavja.

Če bi bil slišal grof De Monklar svojo smrtno obsodbo, ga ne bi bila mogla prestrašiti. S krčevitim trepetom je poslušal Lojolo, kimaje čudno z glavo, kakor da bi mu pritrjeval.

Lojola se je zdaj približal profosu.

Videl je, da ga ima popolnoma v svoji oblasti.

Njegovemu glasu, ki je bil izprva miren, se je vrnila tista osornost, ki je bila v izvestnih okolnostih značilna zanj.

»Kaj, pa ste vi v mojih rokah? Ubogo orodje, V ne smete imeti niti ene osebne misli, niti ljubezni, niti sovraštva, ki ne bi bilo v slavo in prid Jezusove družbe, kateri pripadate. Samo besedo mi je treba reči, samo migniti z roko, pa ste strmoglavljeni z visokega in sijajnega sedeža, ki ga zavzemate; čisto po moji volji ste lahko mogočen oblastnik, ki se ga vse boji, ali pa zločinec, ki ga čakajo vešala. Bodite torej pametni, vojščak Jezusov in vitez presvetega srca — bodite ubogljivi! Ne prepirajte se z mojo voljo! Vaše besede, niti vaša misel se ne sme buniti zoper povelja vašega gospodarja! Ne pozabite nikoli, da ste v mojih rokah kakor mrtvo truplo!«

Monklarju se je izvil zdihljaj, kakor da ga je v resnici navdala zavest, da je samo še mrtvo truplo, brezgibna stvar, ki se je poslužuje veliki mojster Jezusove družbe po svoji svobodni volji.

Lojola je sedel.

Njegovo obličje se je izpremenilo nenadoma in postalo očetovsko in dobrohotno.

S prijaznim glasom je povzel;

»Zdaj, ko ste se vrnili na pot popolne pokorščine — na edino, ki vodi h Gospodu — zdaj, sin moj, mi razodenite svoje srce...«

Monklar je hotel govoriti: mogočen zagovor, poln očetovske ljubezni, me je silil na ustnice. Toda, namesto da bi izpregovoril, je izbruhnil v krčevit jok in zajecljal med solzami: »Moj sin je!... Oh, saj veste... sin, ki sem ga toliko objokoval... tisti sin.. je on! Pustite mi mojega sina. Sam obup me je pahnil k vašim nogam. Sama žalost me je storila vašega sužnja in zdaj, ko sem ga našel, pa vas moti to, ako ljubim svojega otroka. Mari mi bo branilo, biti vaš zvesti služabnik. Oh, oče, pustite mi ga.«

»Zopet blodite v ljubezenskem čustvu, ki vas more samo oddaljiti od Jezusa...«

»Od Jezusa! Kakšen je pravzaprav ta strašni Bog, ki brani očetom ljubiti svoje otroke! Ali je to mogoče? Bežite vendar! Vi lažete!«

»Tega sem se nadejal: duh upora rodi bogokletstvo... Z Bogom tedaj!«

Lojola je vstal.

Monklar je padel na kolena.

»Milost!« je zahropel. »Milost zanj... z mano storite, karkoli Vam drago.

»Nobene milosti zločincu!«

»Moj sin je...!»

»Nobene milosti uporniku!«

»Moj sin je...!»

Nobene milosti njemu, ki je poizkusil umoriti vojščaka Jezusovega!«

»Moj sin je!« je kriknil Monklar, ki je klečal še vedno in lomil roke.

(Nadaljevanje prih.)

Hiša s točilnico
na najbolj prometnem križišču Meljskega predmestja je radi bolehnosti posestnikov prav poceni na prodaj. Zdravo stanovanje, vrt, stavbišče. Cena po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod »Ugodna prilika«. 1674

Ali že veste,
da pere »Triumf« Pavel Nedog ovratnike tako lepo, da izgledajo kot novi?

Sobo in črkoslikanje,
vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Pozor! Ne zamudite!
Z nakupom zelenjadnih sadik od Din 5.— do Din 15.— za 100 komadov. Se priporoča Vladimir Bonč, stojnica na Glavnem trgu pri Marijinem kipu in tudi na Teznu. Maistrova 43. 1534

Gostilno
na prometnem kraju Ptujske ceste, eno uro od Maribora, oddam s 1. junijem pod ugodnimi pogoji s stanovanjem vred. Pismene ponudbe na upravo »Večernika« pod »Dober promet«. 1672

Odoi steklenice
kupuje galanterijska trgovina Drago Rosina, Vetrinjska ul. 26. 1349

Kovčke za potovanje
vsake velikosti in vrste, ročne torbice, aktovke, listnice, nogometne žoge, nahrbtnike, sportne pasove itd. v največji izbiri in po najnižji ceni dobite pri Ivanu Kravosu, Aleksandrova cesta 13. 1389

Konjskega hlapca,
marljivega, zanesljivega in treznega, sprejme spedicijsko podjetje. Naslov v upravi Večernika. 1650

Štampilje T. SOKLIČ Maribor Aleksandrova 43
zastopniki se sprejmejo

Popravila
kirurških inštrumentov kakor tudi nabavljanje novih najhitreje in najceneje
Franc Tomaschitz, nožar
Maribor, Slovenska ulica 5

Odprodati hočemo več tisoč srajc, zato
14 dnevna reklamna prodaja perila po senzacijonelno znižanih cenah
Morate si ogledati zalogo in primerjati cene!
Tovarniška zaloga perila 1646
Jos. Karničnik, Glavni trg 11

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani: predstavnik izdajatelja in urednik: FRAN BROZOVIČ v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru.